

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) Γενικά

Σχολή:	Κοινωνικών Επιστημών		
Τμήμα:	Γεωγραφίας		
Επίπεδο Σπουδών:	Προπτυχιακό		
Κωδικός Μαθήματος:	ΓΕΩ 314	Εξάμηνο σπουδών:	ΣΤ
Τίτλος Μαθήματος:	Οικογεωγραφία της Μεσογείου και της Ελλάδας		
Αυτοτελείς Διδακτικές Δραστηριότητες	Εβδομαδιαίες Ώρες Διδασκαλίας	Πιστωτικές Μονάδες	
Διάλεξη:	3		
Άσκηση πεδίου:	3		
Σύνολο Μαθήματος			5
Τύπος Μαθήματος:	KEY (Φυσική Γεωγραφία και Περιβάλλον)		
Προαπαιτούμενα Μαθήματα:	Περιβάλλον και Οικολογία		
Γλώσσα Διδασκαλίας και Εξετάσεων:	Ελληνική		
Το Μάθημα προσφέρεται σε Φοιτητές Erasmus:	Όχι		
Ηλεκτρονική Σελίδα Μαθήματος (Url):	https://geography.aegean.gr/pps/index.php?content=0&lesson=314		

(2) Μαθησιακά Αποτελέσματα

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, ο διδασκόμενος αναμένεται να:

- αναγνωρίζει τις ιδιαιτερότητες του Μεσογειακού φυσικού περιβάλλοντος και των μεσογειακών οικοσυστημάτων σε παγκόσμια κλίμακα
- αναγνωρίζει τα σημαντικότερα στοιχεία και γνωρίσματα της ανθρωπογεωγραφίας της Μεσογείου ως απόρροια της φυσικής γεωγραφίας της Λεκάνης
- συνδέει φυσικά στοιχεία και διεργασίες με τα ανθρωπογενή χαρακτηριστικά της Λεκάνης και την ανθρωπογεωγραφία της Μεσογείου
- είναι πρακτικά ικανός να διακρίνει και να αναλύει το Μεσογειακό τοπίο στις επιμέρους συνιστώσες του, να συνθέτει το σύνολο των δημιουργών παραγόντων
- αντιλαμβάνεται τις διεργασίες που αφορούν στην παρούσα κατάσταση της Λεκάνης, και να προτείνει λύσεις σε προβλήματα περιβαλλοντικής υποβάθμισής της
- διευκολύνεται γνωστικά ώστε να συμμετέχει σε Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων που αφορούν στη Μεσογειακή Λεκάνη.

Γενικές Ικανότητες

1. Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
2. Αυτόνομη εργασία
3. Ομαδική εργασία

4. Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
5. Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
6. Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

(3) Περιεχόμενο Μαθήματος

Το φυσικό περιβάλλον. Η γεωιστορία του Μεσογειακού και Ελληνικού χώρου: γεωμορφολογία, αρχιπελάγη, όρη, το σημερινό φυσικό υπόβαθρο. Μεσογειακότητα: εξέλιξη του Μεσογειακού κλίματος, οριοθέτηση του Μεσογειακού χώρου (κλιματική, βιοκλιματική). Εξελικτική σύγκλιση: οικοσυστήματα της Μεσογείου και μεσογειακού-τύπου οικοσυστήματα. Βιογεωγραφία της Μεσογείου: παλαιοβιογεωγραφία, εξέλιξη της ζωής στη Μεσόγειο, σύγχρονη βιοποικιλότητα, προβλέψεις για το μέλλον. Φυσικοί πόροι της Μεσογείου: οικοσυστήματα, άγρια ζωή, έδαφος, νερό, η θάλασσα ως πόρος. Στοιχειώδης συντήρηση του ανθρώπου της Μεσογείου: καλλιέργειες, παραγωγή τροφής - ο καταλυτικός ρόλος των θρησκειών.

Το ανθρωπογενές περιβάλλον. Η Μεσόγειος-λίκνο. Ο άνθρωπος ως λαξευτής του τοπίου της Μεσογείου, η σημασία των ημι-τεχνητών οικοσυστημάτων και συστημάτων πρωτογενούς παραγωγής, καθώς και της παραδοσιακής διαχείρισης (αναβαθμίδες, αλυκές, ελαιώνες, dehesas, montados). Κτηνοτροφία (βόσκηση και βοσκότοποι, νομαδισμός, ημι-νομαδισμός, transhumance). Ο πληθυσμός της Μεσογείου (αποικισμός, αποδημία, γήρανση). Κατοικία και πόλεις της Μεσογείου (χώρες, bastions, κάστρα, ακροπόλεις). Η Μεσόγειος ως δρόμος (εμπόριο), η Μεσόγειος των θρησκειών και των πολιτισμών, η Μεσόγειος του τουρισμού.

Προβλήματα της Μεσογείου. Διάβρωση, φωτιές, αστικοποίηση, ρύπανση, ξενικά είδη και βιολογικοί εισβολείς, εξαφάνιση ειδών, διαταραχές οικοσυστημάτων, επιπτώσεις παγκόσμιων και πλανητικών προβλημάτων. Τουρισμός και επιπτώσεις. Αειφορική διαχείριση φυσικών πόρων και ανάπτυξη: φυσικοί και πολιτισμικοί πόροι και ισχύον νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία του περιβάλλοντος της Μεσογείου.

Πρακτικές ασκήσεις πεδίου:

- Μελέτη του κλίματος με χρήση ομβροθερμικών διαγραμμάτων
- Δομή πληθυσμού: εκτίμηση ηλικιακής δομής μεσογειακών δασών με δειγματοληψία στο πεδίο
- Εκτίμηση βιοποικιλότητας εντόμων σε Μεσογειακά οικοσυστήματα (φρύγανα και ελαιώνες) - Εφαρμογή του λογισμικού EstimateS
- Δομή και μεταπυρική διαδοχή σε Μεσογειακά οικοσυστήματα: εκτίμηση της μεταπυρικής βιοποικιλότητας σε οικοσυστήματα της Λέσβου με δειγματοληψία στο πεδίο
- Λεσσεψιανή μετανάστευση: πρόγνωση της βιολογικής εισβολής στη Μεσόγειο βάσει μοντέλων θαλασσίων ρευμάτων, θερμοκρασιών και αλατότητας
- Μοντελοποίηση οικοθέσης οργανισμών και δημιουργία χαρτών κατανομής ειδών στη Μεσόγειο
- Εκδρομή αναγνώρισης των ενδιατημάτων της Λέσβου.

(4) Διδακτικές και Μαθησιακές Μέθοδοι - Αξιολόγηση

Τρόπος Παράδοσης:	Το μάθημα διεξάγεται με φυσική παρουσία όλων των μερών. Περιλαμβάνει διαλέξεις, εργαστήρια, και εκπαιδευτική εκδρομή πεδίου. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει: 1. 13 3-ωρες διαλέξεις στην τάξη, με προαιρετική παρουσία των φοιτητών, η οποία προιμοδοτείται. 2. 7 ασκήσεις που εκπονούνται τόσο στο πεδίο (φυσικά οικοσυστήματα Λέσβου για συλλογή δεδομένων), όσο και εντός του εργαστηρίου πληροφορικής (ανάλυση των συλλεγμένων δεδομένων πεδίου με χρήση διαφόρων λογισμικών κ.ά. στατιστικών πακέτων, με χρήση προσωπικού υπολογιστή από κάθε έναν φοιτητή ξεχωριστά). 3. Η σειρά μαθημάτων και εργαστηρίων ολοκληρώνεται με μία ημερήσια εκδρομή, με στόχο την αναγνώριση εκ του σύννεγγυς των φυσικών οικοσυστημάτων της Νήσου Λέσβου.	
Χρήση Τεχνολογιών, Πληροφορίας & Επικοινωνιών:	Κατά την παράδοση της θεωρίας γίνεται χρήση σύγχρονων τρόπων διδασκαλίας (π.χ. χρήση powerpoint, μικρών ταινιών και θεματικά σχετικού εποπτικού υλικού. Για τις ανάγκες των εργαστηρίων γίνεται χρήση των παρακάτω λογισμικών: EstimateS, Excel και DivaGIS.	
Οργάνωση Διδασκαλίας:	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου

Διάλεξη	39
Εργαστηριακή άσκηση	39
Εκπαιδευτική εκδρομή	9
Εκπόνηση εργασιών	8
Μη επιβλεπόμενη μελέτη	52
Αξιολόγηση προόδου/Εξετάσεις	3
Σύνολο Μαθήματος	150

Αξιολόγηση Φοιτητών

Βαθμολόγηση ασκήσεων 1. Οι φοιτητές υποχρεούνται να έχουν παρακολουθήσει 6 από τις 7 ασκήσεις, ενώ αποκλείονται από τις εξετάσεις αν έχουν περισσότερες απουσίες (κάθε άσκηση διαρκεί 1-3 ημέρες). 2. Μετά την ανάλυση των δεδομένων στο εργαστήριο, οι φοιτητές υποχρεούνται να υποβάλουν στον διδάσκοντα γραπτή εργασία υπό τύπον «επιστημονικής εργασίας», όπως τους έχει περιγραφεί. Βαθμολογούνται δύο εργασίες και λαμβάνεται υπόψιν ο μέσος όρος αυτών ως βαθμός εργαστηρίου. Βαθμολόγηση θεωρίας Γραπτή εξέταση, κατά την περίοδο των εξετάσεων Συνολική αξιολόγηση Για τον τελικό βαθμό του μαθήματος λαμβάνεται υπόψιν ο βαθμός του εργαστηρίου και ο γραπτός βαθμός θεωρίας.

(5) Συνιστώμενη Βιβλιογραφία

1. Σημειώσεις θεωρίας της διδάσκουσας και εργαστηριακές σημειώσεις του διδάσκοντα στον server: \geo-fscoursesPPSEcogeography of the Mediteranean
2. Θ.Πετανίδου Θ., Ριζοπούλου Σ., Δέτσης Β. (επιστημονική επιμέλεια, 2015). *Η περιοχή της Μεσογείου - Βιοποικιλότητα στον χώρο και στον χρόνο* (J. Blondel, J. Aronson, J.-Y. Bodiou, G. Boeuf). Επιστημονικές Εκδόσεις Παρισιάνου, Αθήνα, σσ. 305 + xvi.
3. Πετανίδου Θ. (2015). *Αναβαθμίδες του Αιγαίου - το παράδειγμα των Δωδεκανήσων*. Επιστημονικές Εκδόσεις Παρισιάνου, Αθήνα, σσ. 280.
4. Μοδινός Μ (2001). Η οικογεωγραφία της Μεσογείου. Στοχαστής - ΔΙΠΕ, Αθήνα.
5. Grove AT, Rackham O (2001). *The nature of the Mediterranean Europe*. Yale University Press, New Haven and London.
6. Allen DA (2001). *Mediterranean ecogeography*. Prendice Hall, Essex.
7. Attenborough D (1989). *The first Eden - The Mediterranean world and man*. London: Fontana -

Collins.

8.

Braudel F (1979). *La Méditerranée et le monde méditerranéen à l'époque de Philippe II*. Librairie Armand Colin, Paris.

9.

Grove RH, Di Castri F (eds.) (1991). *Biogeography of Mediterranean invasion.*:Cambridge: Cambridge University Press.

10.

King R, Proudfoot L, Smith B (eds.) (1997). *The Mediterranean: environment and society*. Arnold, London.

11.

Montanari M (1997). *Πείνα και αφθονία στην Ευρώπη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

12.

Rackham O, Moody J (2004). *Η δημιουργία του Κρητικού τοπίου*. Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο.

13.

Rundel PW, Montenegro G, Jaksic FM (eds.) (1998). *Landscape disturbance and biodiversity in Mediterranean-type ecosystems*. Springer, Berlin and New York.

14.

Thirgood JV (1981). *Man and the Mediterranean forest: a history of resource depletion*. Academic, London.

15.

Zohary D, Hopf M (2000). *Domestication of Plants in the Old World - The origin and spread of cultivated plants in W. Asia, Europe and the Nile valley*, third edition. Oxford, New York: Oxford UP.